

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1219892/2

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישראל דב רוזנטל - אב"ד, הרב ינון בוארון, הרב משה שלום שור

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ורד סימון)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עמוס צדיקה)

הנדון: דחיית תביעה לחלוקת בית בקיבוץ שנרכש על ידי האישה במהלך הנישואין

פסק דין

הצדדים נישאו בתאריך ... ולהם 3 ילדים.

האישה הגישה תביעה ליישוב סכסוך בבית המשפט בתאריך 11.2018. לאחר מכן הגישה תביעה לגירושין בבית הדין. ובסופו של דבר הצדדים התגרשו בתאריך 5.1.2021.

ועתה עלינו להכריע בנושא הדירה הרשומה על שם האישה - האם יש לאיש חלק בדירה זו.

העובדות המוסכמות הם כדלהלן:

א. הדירה בקיבוץ י' נרכשה במהלך שנות הנישואין והיא רשומה על שם האישה לבדה.

ב. הלוואת המשכנתא ניטלה על ידי שני הצדדים יחדיו.

ג. האיש השתתף בתשלומי המשכנתא במשך זמן מסוים.

לטענת האישה הדירה שייכת לה לבדה מהטעמים דלהלן:

א. הדירה נרכשה על ידי האישה לבדה, כאשר עוד בטרם לך, יחסיהם הזוגיים לא היו תקינים, והצדדים דיברו על גירושין.

ב. מעבר לך, האיש סירב להיות שותף בדירה, והצהיר כי ככל שהצדדים ייפרדו - יעזוב את הבית.

ג. את כל הסכום ששילמה האישה בפועל לקיבוץ עבור הדירה, קיבלה כמתנה מקרובי משפחתה.

ד. את תשלומי המשכנתא אותם שילמו יחדיו במשך פחות משנה, יש לראות לכל היותר כ'דמי שימוש' שהאיש שילם לה על מגוריו בדירתה.

לטענת האיש, הדירה נחשבת כדירה משותפת לצדדים, מהטעמים דלהלן:

א. על פי החוק כל נכס שנרכש במהלך שנות הנישואין, שייך לשני הצדדים בשווה, וזאת למרות שנרשם על שם האחד בלבד.

ב. לא נערך בין הצדדים הסכם ממון הסותר את הוראות החוק.

ג. האיש נטל חלק מרכזי בתהליך רכישת הדירה. ואף אחיו שהוא עורך דין במקצועו, סייע לרכישה.

ד. משיקולים כלכליים העדיפו לרשום את הדירה על שם האישה לבדה, הואיל והאיש אינו חבר קיבוץ.

ה. אמנם האישה קיבלה כספים בירושה, שבהם מימנו את רכישת הנכס, ואולם הצדדים קיבלו 'כספים רבים' מקרובי האיש, אשר עולים על כספי הירושה.

ולהלן קטעים מהפרוטוקול מיום ל' בסיון תשפ"ב (29.06.2022):

ב"כ האישה: יש דירה שהוא טוען שהיא משותפת אבל נושא הדירה כבר עלה בדיון הראשון, והוא ביקש למנות שמאי, ואנו טענו שהבית רשום רק על שמה ויש לנו את כתב ידו של האיש שכתב שאין לו חלק בדירה. הבית נקנה במהלך הנישואין כאשר לפני כן היו תהליכים שהתנהלו מול הקיבוץ והאיש לא לקח שום חלק בכך, ואף כתב שאין לו חלק, בכדי לרכוש בית הוא היה צריך להיות חבר קיבוץ, והוא קיבל טפסים בכדי למלא כדי להיות חבר קיבוץ, והוא אמר שאינו רוצה להיות חבר קיבוץ ולא מעוניין בבית, וכל מה שהיה צריך לשלם כתשלום ראשוני היה מצד האישה ומשפחתה. מלקחה משכנתא ע"ש שניהם ושולמה מכספים משותפים במשך 11 חודשים בלבד מתוך כלל הזמן שנלקחה, לאחר מכן היא שולמה ע"י האישה בלבד, ולמרות החלטת בית הדין על תשלום חצי משכנתא, שזה למעשה 'מדור', הוא לא שילם, למעט כמה חודשים בלבד. הוא חי בבית יחד איתה ולכן שילם. מעולם לא הייתה כוונת שיתוף בבית, למרות הרכישה במהלך הנישואין. הבית נרכש ב-18.10.18 ונפרדו בנובמבר 18, נכון שלפי חוק יחסי ממון נכסים שנרכשו במהלך הנישואין שייכים לשניהם, אבל כאן יש נסיבות מיוחדות למה לא. כשחברי מונה לייצג אמרתי לו שנגיע להסכמות וגם כיום אני חושבת שיש מקום להגיע להסכמות, ובכל מקרה אבקש דיון הוכחות, ועד אז ננסה להגיע להסכמות.

ב"כ האיש: חוק יחסי ממון קובע שנכס שנרכש במהלך הנישואין הוא בר איזון, והבית נרכש במהלך הנישואין ולא התקבל במתנה או משהו כזה. היא טוענת שהבית נרכש מכספים שנתנו משפחת האישה, וכנראה הם נתנו 140,000 ש"ח, כיון שהוא משרת מילואים פעיל הוא קיבל 70,000 ש"ח הנחה.

האישה: שילמתי 144,000 ש"ח על הקרקע, שזה רבע ממחיר הדירה, כי כך דרש הקיבוץ לשלם, ההנחה ניתנה בגלל 'יישוב קו עימות' ולא בגלל מילואים.

ב"כ האיש: מלקחו 2 הלוואות משכנתא ע"ש שניהם, הראשונה מלקחה ב-1.6.17 על הקרקע בסך 74,195 ש"ח, מלקחה עוד משכנתא 429,000 ש"ח בחודש נובמבר 17, היישוב חתום על מסמך לבנק שבו מופיעים שני בני הזוג, והוא מאשר לבנק את העסקה.

ב"כ האישה: המסמך של הבנק והוא לא חתום בכלל.

ב"כ האיש: נזמין את המסמכים ונראה שהם חתומים, ובכל מקרה נפחית את המשכנתאות נחזיר למשפחתה מה ששילמו, וממה שנשאר מגיע לו מחצית, לכן אני מבקש למנות שמאי לדעת מה שווי הנכס.

ע"כ.

ולהלן מהפרוטוקול מיום כ"ה באלול תשפ"ג (11.09.2023):

ב"כ האישה: יש לי חקירה חוזרת של האישה והעדה שהזמנו וכן עד מטעם האיש.

ב"כ האיש: העד שלנו לא הופיע, בקשתי להציג את המסמך מהקיבוץ וחברתי טענה שהוא לא חתום ולא

אוטנטי, ויש לנו אותו חתום ומאומת ע"י עו"ד.

ב"כ האישה: אין ויכוח שהמשכנתא רשומה ע"ש שני הצדדים, אבל הוא לא חבר אגודה, יש כאן את האחראית מהקיבוץ על קבלת חברים והיא תענה על מה שישאלו אותה.

ב"כ האיש: יש לנו את מסמכים השמאי.

בית הדין: ברור שהמשכנתא רשומה ע"ש שניהם

ב"כ האיש: אני רוצה להראות שהוא היה שותף לתהליך, ואני מראה לכם הודעות והוכחות שהיא שיקרה בדיון הקודם, יש לנו את כל המסמכים של המנהל, וגם את מענק המילואים שהצגנו, ותעודת הזכאות.

ב"כ האישה: זה ל-60 חודש לא כמו שהוא מציג.

האישה עונה לב"כ.

ש. בשורה 111 ו-112 נשאלת על 5,000 ש"ח ששולמו ליועץ משכנתאות, מאיזה חשבון שולם שכ"ט?

ת. בכרטיס אשראי שהיה ברשותי ויצא מהחשבון שלי בנק מסד, וכמה ימים לפני, סבתא שלי נתנה לי צ'ק עבור תשלום היעוץ.

ש. בשורה 162 נשאלת על המסמך לגבי הזכאות מילואים, על איזו זכאות מדובר.

ת. זה מסמך שכל זוג בישראל שיש לו דירה ראשונה מקבל הטבה בחלק יחסי במשכנתא, מקבלים הנחה על הריביות, וכיון ששנינו שירתנו בסדיר וגרנו באזור עדיפות לאומית, מקבלים נקודות זיכוי, ומקבלים הטבה במשכנתא.

ש. מה זה אומר ששילמתם פחות משכנתא.

ת. יש סכום שיש עליו פחות ריבית.

ב"כ האישה: העדה היא רכזת צמיחה דמוגרפית ועד היום היא רכזת קבלה.

הופיעה העדה פ' רכזת צמיחה דמוגרפית, והוזהרה לומר את האמת, ועונה לשאלות ב"כ האישה.

ש. מה תפקידך בקיבוץ.

ת. מנהלת את הצמיחה הדמוגרפית משנת 14 ולפני כן ריכזתי את ועדת הקבלה של הקיבוץ עד היום, שזה אומר לבדוק את המועמדים לחברות מי הם ומה אנו צריכים בקיבוץ כדי לגדול.

ש. באיזה שנה [ל'] התקבלה כחברת קיבוץ.

ת. כחברה בעצמאות כלכלית ב-2016.

ש. [ל'] התקבלה ב-2004.

ת. נכון הייתה קבוצה מעל 100 בנים ובנות שהתקבלו והיא הייתה אחת מהם, הכוונה לבני קיבוץ ובנות זוגם.

ש. האם [ג'] חבר קיבוץ.

ת. לא, אף פעם הוא לא התקבל כחבר הוא לא רצה לא הסכים.

ש. הוצע לו אי פעם.

ת. על ידינו הוצע לו הוא התחיל את התהליך מילוי שאלון ולא רצה להמשיך אח"כ אבחונו וכל התהליך כדי להתקבל.

ש. האם נכון ב-2004 שהיא התקבלה גם בן זוגה יכול היה כמו אחרים.

ת. כן הוא יכול היה להתקבל כבן זוג גם אם לא היו נשואים.

ש. מתי [ג'] הגיע לקיבוץ.

ת. לא זוכרת אולי ב-16.

ש. האם כדי לרכוש נכס מהקיבוץ צריכים להיות חברי קיבוץ.

ת. כן, כל מי שרוצה לרכוש נכס בקיבוץ חייב 2 תנאים, לעבור את כל תהליך הקבלה ושיש לו נכס רשום על שמו במנהל.

בית הדין: צריך להיות לו נכס במקום אחר או בקיבוץ.

ת. לא, ע"מ לרכוש נכס, משפחה שרוצה להתקבל לקיבוץ עוברת תהליך קבלה וחייבת לרכוש דרך המנהל בית בקיבוץ, הרכישה של הקרקע היא מהמנהל, שיהיה להם בית בקיבוץ שרשום על שמם.

ש. [ל'] רכשה נכס בקיבוץ כשהיא נשואה לו, והוא לא חבר קיבוץ, כיצד זה התאפשר לאור העובדה שצריכים להיות שניהם חברים.

ת. בהתחלה זה לא התאפשר ז"א [ל'] פנתה אלינו ואמרנו לה ששניהם חייבים להיות חברים כדי שנשייך להם נכס, והיו כמה פניות ממנה, ולא אפשרנו עד שב-2016, הסתבר לנו שהקיבוץ הולך לעבור תהליך מאזור פיתוח א' ל-ב' ומחיר הקרקע מאוד יעלה ו[ל'] אמרה שהיחסים עם בן זוגה לא טובים, וכנראה תהיה פרידה, ולכן הסכמנו לשייך לה בלבד את הבית.

בית הדין: מה הקשר שהקרקע הולכת לעלות.

ש. הקרקע נרכשת מהמנהל והיא תעלה לפחות פי שניים, ורצינו לעזור לה.

בית הדין: אז אתם מתחשבים בכל אחד שנמצא בפירוד.

ת. היא בת קיבוץ.

...

ש. אז כל התהליך האם [ג'] באחד האירועים האלו נכח או שהיא הייתה לבד.

ת. כל התהליך היה איתה בלבד, אני נפגשת עם זוגות והיא היחידה שנפגשתי איתה לבדה.

ש. הבית נרכש מהקיבוץ והכסף הועבר לקיבוץ.

ת. כן.

ש. מאיפה היא גייסה את הכסף.

ת. אני יודעת רק ממה ששמעתי ממנה שגייסה את הכסף מהסבים שלה ובעזרת המשפחה שלה.

ש. לא היית מעורבת בחוזה רכישה.

ת. בחוזה כן אבל אנו לא מתערבים מהיכן מגיע הכסף.

עונה לב"כ האיש.

ש. אני כאן רואה שאת חתמת על תצהיר אצלה. זה נכון.

ת. כן.

ש. למה התצהיר שלך לא הוגש, ממתי המסמך הזה.

ת. מתי שהיה אמור להיות הדין.

ש. נפגשת איתה לפני הדין הקודם.

ת. כשהיא הזמינה אותי אליה.

ש. דברתם על מה העדות שלך.

ת. היא שאלה אותי מה היה ואיך כל התהליך, ובאתי עם הניירת ותיק מסמכים שלי שם רשום גם מתי נפגשתי עם [ל'] ודיווחתי על זה.

ש. מסרת את תיק המסמכים.

ת. יש לה את כל המסמכים.

ש. ב-2016 כשעולה ענין הרכישה יש מצב נתון שהיא חברת קיבוץ והוא לא, ולא יכלו לרכוש יחד כי הוא לא חבר.

ת. נכון, [ל'] ביקשה לקנות.

ש. ובמצב כזה גם אם [ג'] רוצה לרכוש לא ניתן מבחינת הקיבוץ.

ת. נכון.

ש. יש זוגות נוספים בקיבוץ שאחד חבר והשני לא וכשרכשו הם נרשמו רק ע"ש חבר הקיבוץ.

ת. נכון לאז, לא היה קיים, אבל היום כן עם התחייבויות של קבלה.

בית הדין: שיניתם את הכללים.

ת. לא, היו לנו מקרים של חברי קיבוץ שמכל מיני סיבות אחד מהם לא יכל להיות רשום על הנכס, כי היה לו נכס במקום כפרי אחר, ואז הוא מתחייב וחתם על התחייבות, שתוך 3 שנים יסדירו את העניין.

בית הדין: ולמה פה לא דרשתם את זה.

ת. הוא לא היה מוכן.

ש. יש לו חובה חוקית להיות חבר קיבוץ.

ת. לקיבוץ יש החלטות שרשומות אצל רשם האגודות וזה לא כמו לקנות בית בעיר.

ש. להיות חבר קיבוץ יש תהליך קליטה יש גם אספקט כלכלי שצריך לשלם.

ת. אני חושבת שאז היה 115,000 ש"ח, מי שהתקבל ב-2004 לא שילם אבל ב-2016 כן שילמו.

ש. את חברה שלה.

ת. כן.

ש. מה זה אומר.

ת. הייתי גגנת שלה.

ש. מוכר לך י'.

ת. כן אני נשואה לו 50 שנה וזו חתימה שלו.

ש. ידוע לך על המסמך ששניהם חתומים עליו.

ת. ראיתי שזה כתוב והתפלאתי על כך.

ש. הם לקחו משכנתא ביחד ויש מסמך.

ת. אני לא עוסקת במקורות הכספיים של הרכישה.

ש. את יודעת איך זה עובד במנהל מבחינת מענקים.

ת. מענקים אני לא מכירה אבל הנחות יש חברת א' למחוסרי דיור והנחה לאנשים משרתי מילואים פעיל שבמהלך 6 שנים עשו מס' ימי מילואים שצה"ל קובע, והם זכאים להנחה של משרת מילואים פעיל לתשלום למנהל.

ש. מדובר על 75,000 ש"ח.

ת. אני לא מכירה את זה אני יודעת על 60,000 ש"ח משמועה.

ש. ראית את המסמכים של ההנחה מהמילואים.

ת. הם לא קיבלו כי רק היא הייתה רשומה, את זה אני יודעת מ[ל].

ש. יש כאן תעודת זכאות שמתייחסת גם ל[ג'] וגם ל[ל].

ת. זה מתייחס לשירות סדיר.

ש. זו זכאות לסיוע כזוג.

ת. כתוב.

ש. לגבי אותם זוגות שהיו זוג אחד חבר השני לא שרכשו בית אצלכם רק ע"ש החבר האם היו זוגות כאלו שהתגרשו או נפרדו.

ת. לא היו אצלנו אף זוג שהתגרש עכשיו יש זוג אחד שהוא בהתחלה.

בית הדין: תקראי את סעיף 2 במסמך.

ת. זה היה לצורך משכנתא ולכן לפעמים מאשרים ששניהם גרים בקיבוץ.

ש. יש איזה מסמך שאתם מחתימים את מי שלא חבר קיבוץ שהוא מוותר על זכויות כאלה ואחרות.

ת. כשהוא לא חבר אין לו זכויות.

ש. אמרת ש[ל] אמרה לך שהיו במצב לא טוב כשקנו את הדירה מה היה רבו או נפרדו מה היה אז.

ת. הם לא היו גרושים ולא בהליך אבל היו בהרבה בעיות כספיות רציניות הרבה חובות לקיבוץ והוא הוזמן הרבה פעמים לדיונים בגין עסקיו.

ש. אולי בגלל החובות הוא בא ואמר שאין לו 155,000 לשלם לקיבוץ.

ב"כ האישה: אמרת שצריך לשלם 115,000 ש"ח ב-2016 ואמרת שהוא מילא טפסים והייתה לו אפשרות להתקבל ב-2004, ולמעשה מ-2004 עד 2016 היו לו כמה פעמים הזדמנויות להתקבל.

ת. ברגע שהיה מבקש היה מתקבל, ב-2004 יכל להתקבל ללא כל תשלום אבל הם לא גרו בקיבוץ, ב-2004 עשינו קבלה גדולה של אנשים לקיבוץ כי רצינו להצעיר את הקיבוץ ועשינו תהליך ששלחנו מכתבים לבנים ומי שרצה חתם על טופס שהוא רוצה להתקבל, ובזה הסתיים התהליך, והייתה הצבעה וכל מי שנרשם התקבל.

ש. איפה הוא היה ב-2004.

ת. לא יודעת, הם לא גרו בקיבוץ.

ש. באיזה שנה הוא מילא טפסים.

ת. ב-2014 או 16 ורק אם הוא רוצה להתקבל הוא צריך לשלם.

ש. ז"א שהטענה שנטענה שהוא לא רצה להתקבל כדי לא לשלם כסף לא נכונה כי הבית נקנה ב-2018 ולא היה קשר בין קניית הבית לחברותו בקיבוץ.

ת. נכון.

ש. אמרת שיש שני תנאים להנחה האם זה רלוונטי שירות מילואים כשמי שחתומה כלפי המנהל זו היא.

ת. לא יודעת.

ע"כ.

ולהלן מהפרוטוקול מיום כ"ו באדר תשפ"ג (19.03.2023):

ב"כ האיש: הנכס העיקרי הוא הבית ואני מבקש לחקור את הצדדים.

ב"כ האישה: ביקשנו להזמין מי שרלוונטי לעניין זה מהקיבוץ, ובית הדין לא נעתר.

ב"כ האיש: גם אנו הזמנו את העד שלא הופיע היום, ונוכיח מה הוא בדיוק עשה בעניין משכנתא שנלקחה לטובת הבית שנרשם ע"ש האישה.

ב"כ האישה: אנו לא חולקים שהמשכנתא נלקחה ונרשמה ע"ש שניהם.

ב"כ האיש: אני מדבר על ייעוץ פיננסי שהוא נתן לצדדים והוא שילם לו.

ב"כ האישה: לא היה ולא נברא, סבתא שלה שילמה מצ'ק שלה.

ב"כ האיש: אני מבקש לחקור אותה שהבית נרכש בתקופת הנישואין והוא משותף.

האישה עונה לב"כ האיש.

ש. תאמרי לנו ממתי אתם גרים בבית הזה.

ת. ב-1.9.2009.

ש. ומאז ועד עזיבתו את הבית גרתם יחד בבית עם הילדים.

ת. כן.

ש. תאשרי לי שבוצעו שיפוצים של הבית.

ת. לפני שנכנסנו הקיבוץ שיפץ את הבית, ולאחר מכן עשינו רק צבע.

ש. נכון שהוא בנה או הוסיף דק של 70 מטר.

ת. נכון ולא הוא בנה אלא אדם אחר בנה.

ש. ריצוף לבית בוצע.

ת. הקיבוץ עשה שיפוץ כי המבנה שימש כמבנה ציבורי לפני כן.

ש. ומי שילם.

ת. הקיבוץ.

ש. במסגרת ההליך רכישה של הבית פניתם לחברת מ' בחיפה.

ת. אני פונה לחברה.

ש. הנה מייל ששולח אלייך ול[ג'] מר ד' מהמשכנתאות תאשרי שזה נתוני אמת.

ת. כן.

ש. מבקשים ממך ומ[ג'] תאשרי שזה מוען למייל שלך ושלו.

ת. מאשרת.

ש. תסתכלי על המסמך זה תשלום מ' תאשרי שזו קבלה שאת מכירה.

ת. אני לא מכירה אני שילמתי מחשבוני על שמי ולא קיבלתי את הקבלה הזו.

ש. היא ממוענת ל[ג'].

ת. אני לא מכירה את זה, ל[ג'] לא היה חשבון בנק בכלל והכל שולם מחשבוני.

בית הדין: מה אתה רוצה להוכיח.

ב"כ האיש: טוענים שהוא לא היה שותף לתהליך.

ב"כ האישה: חשבונית בלי אמצעי תשלום.

ש. יש כאן וואצאפים ש[ג'] מתכתב איתו.

בית הדין: אין מחלוקת בזה, אין ספק שיש לו זיקה למשכנתא.

ב"כ האישה: התשלום היה בכרטיס אשראי שלה.

ש. תאשרי לי שהוא היה מעורב בכל מה שקושר לייעוץ הפיננסי.

ת. הוא היה איתי בבנק בחתימה על המשכנתא.

ש. את אומרת שאת שילמת את ה-5,000 ש"ח לפני המועד הקובע.

ת. כן.

ש. לאחר שהייתם בייעוץ הוא קובע את מועד הפגישה בבנק.

ת. לא. מר ד' קבע לנו את הפגישה ושלח לו את המועד.

ש. יש לנו את מסמכי המשכנתא האם נכון שבמשכנתא מופיע אתך [ג'] ואתם שותפים במשכנתא ולקחתם

אותה יחד.

בית הדין: אין ויכוח על כך.

ש. את הצהרת במסגרת המשכנתא שהנכס הוא שלו.

ת. לא נכון זה ידוע גם בבנק שהנכס הוא שלי.

ש. מי יודע את זה.

ת. גם היועץ משכנתאות יודע.

ש. תסתכלי בהגדרת נכס מה כתוב שהלווים הם שניכם, ואתם מצהירים שאתם בעלים של הנכס.

ת. אוקיי אני לא מבינה מה אתה רוצה.

ש. שאת יודעת שלקחתם את המשכנתא לטובת הנכס, ואת מצהירה בכל המסמכים כלפי הבנק, את חתמת על מסמך שהוא הבעלים של הנכס, ועכשיו את אומרת שהוא לא הבעלים.

ת. לא יכולתי לחתום בבנק על משכנתא לבד, אבל זה לא אומר שהנכס הוא של מי שרשום על המשכנתא, אלא שאנחנו משלמים את המשכנתא, ואם הנכס כל כך חשוב לו אז איפה הוא היה במשך שנתיים שלא שילם את המשכנתא, זו הדרך היחידה.

ש. בהחלט ניתן להחזיר בעל או אישה על ויתור זכויות בנכס.

ב"כ האישה: לא נכון.

ש. תאשרי שאין ביניכם הסכם ממון.

ת. יש מסמך שהוא חתם בעצמו שאין לו שום זכות בנכס ולכן הקיבוץ רשם את הנכס על שמי.

ש. תראי לי הסכם כזה.

ת. זה מייל מ-2017.

ש. לפני שהתחלתם את הייעוץ משכנתאות או אחרי זה.

ת. במקביל, זה מ-30.1.2017.

ש. מ' זה סוף מאי 17.

ת. יש לנו 2 משכנתאות, אחת על הקרקע והגדולה נלקחה בינואר 18.

ש. ואת טוענת שהמייל הזה הוא ויתור על זכויותי ושיתוף בבית.

ת. זה אומר שהוא יודע כמה מאמצים עשיתי לרכוש את הנכס כי לא נהוג לקנות נכס בקיבוץ, ושכנעתי אותם במשך 6 שנים למכור לי, בתחילת דרכנו רציתי שיהיה חלק מהקהילה והוא סרב.

ש. הוא יכול להיות בעל נכס אם הוא לא חבר קיבוץ.

ת. לא.

ת. כשהגענו לקיבוץ הקיבוץ היה בהפרטה והרבה אנשים עזבו בגלל זה, והקיבוץ פנה לכולם שיצטרפו ללא עלות, רק שירשמו חזרה, ויעבירו את כולם ללא תנאים, והוא לא הסכים להיות חבר קיבוץ, והיו עוד הזדמנויות שיכל להיות חבר קיבוץ בלי שום תנאי והוא לא הסכים, אני רציתי שיהיה והוא סירב, וכיום התהליך עולה כסף, בגלל שאנשים התחילו לבוא, לא יודעת כמה זה עולה.

ש. זה וואצאפ שאת כתבת אליו תאשרי לי.

ת. מאשרת.

ש. שם כתוב סליחה שסטרתי לך, תעזוב את הבית.

בית הדין: מה זה קשור.

ב"כ האישה: לא קשור.

ש. יש כאן מסמכים מהמנהל שנשלחו אלייך, ומדברים על כך שיש לכם הנחה בעקבות זה שהוא משרת במילואים, את מכירה את זה.

ת. אני לא מכירה את זה, ולא קיבלנו שום הנחה בגלל מילואים, קבלנו זכאות בגלל שזו דירה ראשונה ושנינו שירתנו בצה"ל וזו זכאות כמו כל אזרח.

בית הדין: המצאתם להם אישור מילואים.

ת. הוצאנו אישור ששרתנו בצה"ל וקיבלנו הנחה על הקרקע.

ש. ב-15.6.16 יוצא חוזר מנהל שמספיק שאחד מבני הזוג הוא חבר קיבוץ אז אפשר להשתתף במכרז

לרכישת דירה, אז בואי נבחן את מה שאמרת, הנה תעודת זכאות

ב"כ האישה: מדובר על שירות סידר הוא 24 והוא 36 ביחד 60 חודשים.

ש. המסמך ממוען לשניכם ואתם זכאים לסיוע כזוג.

ת. וה-60 השני בגלל שאנו גרים באזור עימות.

ש. מה החלק שלך כמה שירתת.

ת. 24 חודשים והוא 36 חודשים.

בית הדין: ולמה המכתב מופנה אליה.

ב"כ האישי: כי רשום שזה מופנה אליהם כבני זוג.

ש. את יכולה לומר מה השווי הכלכלי מבחינתו.

ת. זה מורכב משני דברים, שירות סדיר ואזור עימות ולכן קנינו את הדירה במחיר מוזל.

ש. בכמה מוזל.

ת. לא יודעת.

ב"כ האישה: מילואים ברור שזה רק הוא כי בנות לא עושות מילואים.

ש. יש דפי בנק מ-2018 ת. מ-2017.

ש. נכון סליחה, אני רואה שנכנסת באופן מסודר המשכורת שלו, בסכומים של אלפי ש"ח.

ת. נכון אבל לא באופן סדיר.

ש. זו משכורת שלו.

ת. רשום משכורת לא כתוב של מי.

ש. את העברת משכורת לחשבון הזה.

ת. זה חשבון משכנתא והמשכורת שלי נכנסה לבנק מסד, ואני אסביר, זה חשבון רק של המשכנתא, ולא

התנהל ממנו משק הבית אלא רק משכנתא, וכשהתחילו הבעיות הוא לא הסכים להעביר את המשכורת

לחשבון בו מתנהל משק הבית אלא רק לחשבון הזה שממנו ירדה המשכנתא.

ש. אני סימנתי שאת מעבירה מהחשבון הזה כספים לחשבון שלך.

ת. זה היה ההסכם שהמשכנתא תרד והשאר עובר לחשבון שלי ממנו מתנהל משק הבית.

ש. אז לקחתם משכנתא לבית משותף, והמשכנתא יורדת מהחשבון ההוא, והיתרה עוברת לחשבון שלך ממנו

מתנהל משק הבית.

ת. כן זה היה ההסכם.

ש. וזה היה ככה עד שעזב את הבית.

ת. הוא שילם את חלקו או רק את המשכנתא במשך 11 חודשים, ואחר כך אני שילמתי עד שבית הדין החליט

שישלם מחצית והמשכנתא. היום היא הרבה יותר ממה שלקחתי.

ש. תאשרי שזה הבית היחיד שלכם.

ת. הבית הוא שלי ושל ילדי והוא שלי, ואין לי שום דירה אחרת ואין לי מושג אם יש לו דירה אחרת.

ע"כ.

ולהלן מהפרוטוקול מיום ד' בשבט תשפ"ד (14.01.2024):

ש. החלטה לתשלום מחצית משכנתא אתה מקיים.

ת. כאחד ששילם את המשכנתא בתחילת הדרך במשך 18 חודשים לכן עכשיו אני לא משלם.

ש. לכמה זמן נלקחה המשכנתא.

ת. ל-25 שנה לפחות, סולקתי מביתי ומגיע לי דמי שימוש ולא יתכן שהצד השני לא ישלם לי דמי שימוש כשאני משלם מחצית משכנתא, עשיתם תרגיל לסלק אותי מהבית, ואין שום סיבה שאני אשלם משכנתא וצריך שתהיה הוגנות.

ש. לטענתך אתה לא מקיים את החלטות בית הדין.

בית הדין: מה זה קשור אם הוא לא מקיים החלטות בית הדין תפני לאן שצריך.

ש. מה גובה המשכנתא.

ת. 2,500 ש"ח.

ש. וביטוח משכנתא.

ת. אני משלם הפוליסה על שמי.

ש. היכן אתה מתגורר.

ת. ע'.

ש. למה לא ב'.

ת. סלקו אותי, הוציאו עלי ד"בה שאני אלים, והיא שייכת למזכירות, וכשרציתי להתגורר אמרו שאין דירות למרות שהיו.

ש. רצית להתקבל כחבר.

ת. כן.

ש. אז למה סירבת לקנות

ת. בשביל לקנות נכס היינו צריכים להיות חברים בקיבוץ, רציתי להיות חבר קיבוץ, וב-2014 העלות הייתה בסביבות 120,000 ש"ח + מע"מ וב-2016 השתנה התקנון שרק אחד מהצדדים צריך להיות חבר קיבוץ.

ש. לא שאלתי על רכישה אלא למה לא היית חבר קיבוץ.

ת. עניתי לך שהעלות הייתה גבוהה.

ש. שאלתי מדוע שכשהוא היה יכול להיות חבר כבן זוג למה הוא לא רצה, אז לא הייתה עלות.

ת. זה לא היה מעולם.

בית הדין: הייתה הזדמנות להיות חבר בלי לשלם למה לא עשית.

ת. תשאלו מהתחלה.

ש. האם רצית להיות חבר קיבוץ, אמרת כן, והשאלה מדוע כשהייתה אפשרות להיות חבר קיבוץ ב-2012 ללא תשלום אלא רק ועדת קבלה למה סירבת, ונציגת הקיבוץ הסבירה שהתחלת ולא המשכת את התהליך.

ת. ב-2012-13 זה עדיין היה כרוך בעלות של 120,000 ש"ח, את מסתמכת על עדה שעמדה פה ושיקרה, אני הייתי חבר אגודה לכל דבר ויש לי מסמך שזה עלה כסף, ב-2004 עלינו לאספה ואז היה אפשר להתקבל בלי תשלום, אבל לא היינו חברי קיבוץ, ולא היה לנו כיוון כזה, ואם הייתי יודע שיותר מאוחר זה יעלה כסף ברור שהייתי חבר קיבוץ.

ש. ב-2014 האם ידוע לך שאותו סכום שהיית צריך לשלם גולם במחיר הבית והיא שילמה את זה.

ת. הוא לא גולם, ואני יראה לך מתווכת שמוכרת בית, ואחד מתנאי הסף הוא ועדת קבלה, ותוספת על המחיר סך של 115,000 ש"ח + מע"מ, ואין בחוזה שום גילום.

ש. כשהבית נרכש הייתם יחד.

ת. נכון.

ש. והיא בעצם שילמה את תשלום החברות יחד עם מחיר הבית.

בית הדין: הוא ענה שהסכום לא גולם במחיר הבית.

ש. בקשתם מבית הדין לחתום על פסיקתא להוציא מסמכים מהמנהל להוכיח את טענותיכם, ולא ראיתי מסמכים שתומכים.

ב"כ האיש: הוצאנו אישור זכויות שהיא רשומה ולא הוא.

ש. האם המסמכים שקיבלתם מהמנהל תומכים בטענות שיש לך חלק בבית.

ב"כ האיש: אני מתנגד, זו שאלה משפטית, או ראייתית.

ש. גרתם יחד באותה תקופה.

ת. ברור.

ש. ועל אף זאת עדיין יש משהו שהחלטת להעביר לה בכתב.

ת. נכון.

ש. אני מראה לך את המייל, ואני מקריאה לך מה כתבת למה התכוונת.

ת. חייתי עם אדם נרקסיסט, אלים, חטפתי המון מכות ממנה, והתקשורת הייתה לא טובה, הייתי נכנס לאוטו ונוסע, והתקשורת הייתה במיילים, ואחרי המייל התחבקנו והתנשקנו ויצאנו לדרך חדשה, והיא לא יכלה לקנות את הבית, היא הרוויחה 6,500 ש"ח כמורה, ואני הרווחתי יותר ממנה, וניהלתי את כל ההליך של רכישת הבית.

ש. שאלתי למה התכוונת.

ת. היא רצתה להראות שהיא שוות ערך אליי והיא לא.

ש. התכוונת שהיא עושה מאמצים לרכישת הבית.

ת. עניתי על כך.

ב"כ האיש: הוא עונה במקומו.

ש. האם השתתפת בפגישות לרכישת הבית, כי רק היא הייתה והיא שילמה את הסכומים, אז איך אתה אומר שאתה היית חלק מהבית.

ת. סוכם בינינו שבכל הדיונים היא המתנהלת מול הקיבוץ, יש לנו חוב מול ס' שכ"ד ומגורים והנציגה היא [ל'] ואני לא מגיע לשיבות האלו.

ש. וגם במנהל היא מייצגת.

ת. אני לא מגיע לשיבות.

ש. אתה מציג מסמך של חוב שהיא הגיעה לשיבה, ואני שואלת, זה לגבי חוב מסוים אבל איפה נקבע שאתה לא מגיע לשיבות בקיבוץ ובמנהל.

ת. בקיבוץ זה ההסכם בינינו, ובמנהל מי שניהל זה רק אני, נסעתי לכל מיני מקומות, רק אני הופעתי למנהל.

ש. למה אתה לא חתום על שום מסמך שקשור למנהל.

ת. חוק המנהל הוא שרק חבר קיבוץ יכול לחתום, אני עשיתי את כל מה שצריך, אגרות ומסמכים עד לחתימה, היא הייתה מורה ואני עצמאי, ואני עשיתי הכול כי היא לא יכלה לקחת ימי חופש.

ש. אין שום חתימה שלך שהגעת למנהל.

ת. לא זוכר, אני הייתי שם בנצרת עלית.

ש. אני חוזרת למייל, אתה כותב לטובת הילדים אני מוכן להיות שותף והבית ירשם על שמה, מה היה הרצון שלך.

ת. חטפתי מכות ואלימות וסטירות, ולמרות כל זאת, יצאנו לדרך חדשה, לא עשינו הסכם ממון, הגענו לבנק לאומי, ואפילו התשלום לשמאי יצא מהחשבון המשותף, וזה היה לרצות אותה, היא גם הרביצה לאחיינית שלי וגם לר', והרווחה יודעת את זה.

ש. הלכת לטפל בעצמך כגבר מוכה.

ת. את שואלת ברצינות השאלה אם היא טיפלה בעצמה. מינואר 17 יצאנו לדרך חדשה.

ש. מתי התחלתם לשלם את המשכנתא.

ת. יולי 2017 אוגוסט 17 5,000 ש"ח.

ש. שאלתי מתי שילמת וכמה.

ת. אני היחיד שמעביר 5,654 לחשבון הזה, ומשמה יורדת המשכנתא, והיתרה למחיה.

ש. כמה יורדת משכנתא.

ת. אני היחיד שמשלם את המשכנתא.

ב"כ האיש: הצגנו דפי חשבון, יש חיובי דסק משכנתא ומינואר 18 2,500 ש"ח.

ב"כ האישה: זה מה שאמרתי, שמילוי הוא לא שילם אלא מינואר, אבל הוא אמר שהוא כן שילם.

ש. אנו רואים בדפי החשבון שבאוגוסט שילמת דסק משכנתא, ואת החזרי המשכנתא רק בינואר 18 נכון.

ת. זה לא נכון, כי גם דסק משכנתא זה משכנתא.

ש. המועד הקובע הוא דצמבר 18.

ת. 15 נובמבר 18.

ש. תשלומי משכנתא ששולמו על ידך זה 11 חודשים.

ת. 17 חודשים, התנאי לקבלת משכנתא הייתה להעביר את המשכורות לחשבון משותף, אני העברתי והיא לא.

ב"כ האישה: רק כשבית הדין נתן החלטה למחצית משכנתא, הוא שילם, וזה ניתן בתיק המזונות כחלק ממדור.

ב"כ האיש: הוא המשיך לשלם גם אחרי המועד הקובע, תראי את דפי החשבון.

ב"כ האישה: אבל אין רצף, זה מה שטענתי, שרק אחרי ההחלטה של המדור, הוא שילם.

בית הדין: אז למה העביר 8,000 ש"ח.

ב"כ האיש: הוא מעביר לחשבון 8,000 ש"ח שזה המשכורת שלו והמשכנתא יורדת מהחשבון הזה היא לא העבירה לחשבון הזה כספים, ואת היתרה היא מעבירה אליה לטובת המחיה.

בית הדין: אז למה הוא העביר סכום כזה גדול.

האיש: הייתי פראייר.

ב"כ האישה: הוא היה בבית עד אפריל 19 והכל היה מתנהל מחשבון האישה, והייתה הסכמה שהוא מעביר 8,500 ש"ח כל חודש, וגם היא את המשכורת לחשבון המשותף, כי היו לו עיקולים, אבל הוא לא הראה שהעביר ברציפות.

האיש: חיינו בחיים אפס אנד דאון, היא כמעט לא הרוויחה כסף, ואחרי שהחליטה מסיבותיה להתגרש היא פעלה בכל כלי המלחמה - 'הבית לא שלי' הילדים לא שלי' - והגיע הזמן להפסיק את זה.

בית הדין: אבל סיפרת על מכות.

האיש: נכון כי לא שמתי לב לזה רק אחרי שיצאתי הבנתי שאני מוכה.

עונה לב"כ.

ש. נחתם ביניכם חוזה ממון לגבי הבית.

ת. כלום כלום.

ע"כ.

לאחר מכן הגישו הצדדים סיכומים.

להלן עיקרי טענות האיש בסיכומיו:

א. הבית נקנה בתקופת החיים המשותפים של הצדדים, וקודם למועד הקרע. ולכן הוא משותף לשני הצדדים, למרות שהוא רשום על שמה של האישה.

ב. האיש טיפל והיה שותף בכל תהליך המשכנתא.

ג. במסמכי המשכנתא גם האיש נרשם כבעלים בדירה.

ד. עד למועד הקרע האיש נשא במלוא החזרי המשכנתא.

ה. האיש שילם לחברת מ' על יעוץ לצורך נטילת המשכנתא. ולכן החשבונית נרשמה על שמו.

ו. האיש טיפל ונשא לבדו בעלות שמאי המקרקעין.

ז. האיש לא הסכים להיות חבר קיבוץ רק בגלל העלות הכספית הגבוהה הכרוכה בכך.

ח. הצדדים קיבלו הנחה של 75,000 ש"ח בגין שירות צבאי כולל של הצדדים במשך 60 חודשים.

ט. במכתבי הקיבוץ בנושא הבית, הבית מכונה כ'בית משפחת מ' - [ל'] ו[ג']. כמו כן מצוטטים ביטויים דומים לכך, כמו הביטוי 'הבית שלכם' מצד הקיבוץ, ומאידך 'הבית שלנו' מצד האישה. דבר המראה על בית משותף לצדדים.

ולהלן עיקרי טענות האישה בסיכומיה:

א. האישה היא בת הקיבוץ, שלאור המבצע להשבת ילדי הקיבוץ, שעזבו את הקיבוץ במרוצת השנים, שבה להיות חברת קיבוץ משנת 2004. ואילו האיש סירב להצעה להיות חבר קיבוץ.

ב. בשנת 2009 הצדדים עברו לקיבוץ. בתחילה התגוררו שם בתמורה לתשלומי שכר דירה לקיבוץ. ובראשית שנת 2017 האישה רכשה לבדה בית בקיבוץ שבו גרו הצדדים 11 חודשים בלבד בין החודשים 1/2018 ל-11/2018. בחודשים אלו בלבד נשאו הצדדים יחדיו בתשלומי המשכנתא.

ג. האיש הצהיר בתאריך 30.1.2017 כי אין לו חלק וזכות בבית.

ד. האיש אינו חבר באגודה, ולא שילם שקל לא לרמ"י, לא ליעוץ המשכנתאות, ולא לשמאי וכו'.

ה. אמת הדבר כי האיש רשום כלווה עם האישה בהלוואת המשכנתא, ואף השתתף בתשלומי המשכנתא במשך 11 חודשים בלבד. ואולם יש לראות זאת כדמי שימוש או שכירות.

ו. בתקופת הפירוד, האיש לא השתתף כלל בתשלומי המשכנתא, וגם קודם לכן לא שילם את חלקו במלואו.

ז. האישה לבדה היא זו ששילמה שכר טרחה ליועץ המשכנתאות.

ח. האישה הופיעה לבדה בכל הישיבות מול הקיבוץ לצורך רכישת הדירה.

ט. האיש סירב להיות חבר קיבוץ למרות שבשנת 2013 הקיבוץ הציע לקבל בני זוג של חברים ללא כל עלות ולמרות שהדבר עיכב את רכישת הבית.

י. בכל המסמכים הרשמיים האישה מופיעה לבדה כבעלת הדירה.

יא. כל התשלומים לקיבוץ, כולל האגרות והמיסים, לצורך רכישת הדירה נעשו ע"י האישה לבדה.

יב. אין ולא הייתה כל הנחה ממחיר הרכישה שבאה רק בגלל שירות מילואים שעשה האיש, וזאת לאחר סיום השרות הסדיר, שכן למעשה הדבר אינו נכון עובדתית. (ומעבר לכך טענה טענות נוספות בנושא).

יג. אם בית הדין יקבל את תביעת האיש, האישה והילדים יאבדו את הבית.

דיון והכרעה

למעשה הרישום של הדירה בקיבוץ י' הוא חד משמעי רק ע"ש האישה. אין ספק שהקניה וכן הרישום ע"ש האישה, נעשו בהסכמתו המלאה של האיש, והדבר אפילו נעשה בסיועו ובעידודו. והשאלה הנשאלת האם לא נאמר כי הדירה תהיה משותפת לצדדים, וזאת לאור מנהג המדינה המקובל, המיוסד לאור חוק יחסי ממון, הקובע שכל הנכסים שרכשו בני הזוג במהלך הנישואין מתחלקים בין הצדדים שווה בשווה, וזאת למרות שהרישום הוא רק על שמו של אחד מהם. כי כידוע בית הדין מקבל כיום כדבר פשוט את נושא איזון המשאבים בין בני הזוג, כי אנו סבורים שמעבר לחוק המדינה עצמו, כיום בעקבות החוק, מנהג המדינה מורה שבני זוג נישאים על דעת כן, ובבחינת 'חלק כחלק יאכלו'.

והמנהג המקובל כיום תואם להפליא לנוסח הישן והטוב של שטרות ה'תנאים' המסורתיים, שנאמר בהם בגרסאות דומות

כדלהלן: 'ולא יבריו ולא יעלימו לא זה מזו ולא זו מזה', וכן 'וישלוטו בנכסיהון **שוה בשוה**'. והובאו גם בנחלת שבעה (סימן ח' ואילך) ואע"פ שלדעת שו"ת מהרש"ם (ח"א סימן מ"ה) הדבר בהחלט מחייב, כבר נשתברו בנידון קולמוסים רבים בתוקף ההצהרה חגיגית זו בשטרות ה'תנאים', וחיובה המעשי בפועל.

יש להעיר שאמנם יש רבים הנוהגים לערוך שטרי תנאים כאלה גם כיום, אולם לא נכחד כי יש עוד יותר רבים שאינם נוהגים כן. ואולם גם אם יש נאמר שלא כהמהרש"ם, כי שטרי ה'תנאים' אינם רק הצהרת כוונות, הרי כיום לאור חוק המדינה נתקבע הדבר למנהג פשוט המחייב את כולם. ואולם כל זאת רק בדברים הרגילים והשכיחים שהתקבע בהם מנהג מדינה, וכאיתא בשו"ע חו"מ (סימן של"א סעיף א') וע"פ אשר האריכו בשו"ת תרומת הדשן (ח"א סימן שמ"ב) ובשו"ת הריב"ש (סימן תע"ה).

ואולם הבה ונבחן את כל מארג ההתנהלות של האיש, בנוגע לרכישת הדירה בזמן שנרכשה. הדירה נרכשה ע"י האישה, בזמן שאמנם בני הזוג חיו יחד, ואולם לא מעט עננים שחורים, העיבו על שלום הבית. אין ספק שהאיש בכלל לא 'התלהב' בלשון המעטה מרכישת הדירה בקיבוץ, שכנראה גם אותו ואת אנשיו לא חיבב במיוחד, וכפי שהם לא חיבבו אותו. וכדבריו עצמו בפרוטוקול הדיון שטען שהשמיצו אותו בקיבוץ כאדם 'אלים'. יש מקום להניח כי אכן האיש הרגיש כנטע זר בקיבוץ, אליו נקלע בעקבות אשתו, שהייתה חברת קיבוץ מימים ימימה. כך שבעקבות היחסים שהחלו להתערער בינו לבין אשתו, מצא את עצמו פחות ופחות שמח ומקובל בחברת אנשי הקיבוץ, וקרוב לוודאי שהיה מאד פסימי בנוגע לעתידו בקיבוץ.

יש לציין כי הקיבוץ מטבע ברייתו הינו חברה מצומצמת למדי, וגם סגורה למדי, שכולם מכירים את כולם. ומטבע הדברים חברה סגורה היא גם חברה חשדנית (מעט או הרבה) כלפי מי שנראים להם כאורחים שנטו ללון, או כזרים שמקורב באו. ואין זה סוד כיצד מקבלת חברה סגורה אנשים שלא גדלו איתם מימים ימימה ואינם מוכרים להם משחר נעוריהם. ואולם האיש בפרק זה של חייו המשותפים, למרות העננים הקודרים, עדיין חשב באופן מעמיק ואוהב יותר על טובת הילדים, ואולי אפילו על טובת האישה. ולכן גם אם לא שיתף פעולה באופן פעיל ברכישת הדירה, כי לגמרי לא היה בטוח שעתידו שם, בהחלט שיתף פעולה באופן פעיל בנושא המשכנתא, ואף הגדיל לעשות כשהסכים להיות לווה נוסף לאישה, הואיל ובלי שיתוף פעולה חיוני זה, כנראה היה כמעט בלתי אפשרי לרכוש את הדירה.

יש מקום לקבל את ההנחה כי בניגוד לנושא הרכישה של הדירה, שם פעלה האישה לבדה, אכן בנושא המשכנתא האיש סייע רבות לביצוע המשכנתא, וזאת לא בגלל שראה את עצמו כ"שותף" למרות הצהרתו הברורה, אלא בגלל שכנראה הוא היה ה"סוחר" במשפחה, ומטבע הדברים, שהאישה, שהיא מורה במקצועה, נזקקה לעזרתו בנידון המשכנתא, והוא היה שלם בדעתו שהוא **מוכן לסייע** לאשתו דאז ולילדיו בנושא חשוב זה. ובכל אופן, שיתוף בהלוואת המשכנתא אינו מעלה ואינו מורידה לגבי שאלת הבעלות, ובמיוחד כאשר האיש הוציא את עצמו בפירוש מכל נושא הדירה.

יחד עם זאת, יש לזכור כי אמנם האיש סייע בתהליך נטילת הלוואת המשכנתא, ואולם עדיין מעבר לעזרה שאינה עזרה ממונית, את התשלום המעשי ליועץ המשכנתאות, שילמה האישה. וזאת למרות שהקבלה שקיבלו על התשלום, נרשמה משום מה על שמו של האיש, אפשר להסביר זאת בכמה אופנים: או כי היועץ לא דקדק בכך ולכן רשם כפי שרשם לפי תומו, או שמאן דהוא חשב שיהיה לאיש תועלת כל שהי מכך.

ובאופן כללי אפשר לדמות את סיוע הבעל בהליך רכישת הבית לאדם שבא לרכוש בית, ואינו מתמצא בנושא המשפטי באופן משביע רצון, ועורך דינו או איש אמונו מסייע בידו, בתשלום או חנם, סיוע זה ודאי שאינו הופך את המסייע לבעל הבית.

כך אנו למדים ברורות גם מהודעת האיש, שאף הצהיר שהוא 'מתעקש' שיערכו הסכם ממון. ואולי זה בבחינת 'לא הן ולא שכרן'. סביר להניח מקריאת ההודעה שהאיש לא ראה בדירה נכס הוני המשותף לשניהם, אלא אפשרות זמינה לקורת גג ובטחון כלשהו לאישה ולילדים המשותפים.

אין לייחס משקל רב להתכתבויות השונות מול הקיבוץ, שנכתבו ע"י הקיבוץ והצדדים בסגנון של רבים בנוסח 'הבית שלכם' או 'הבית שלנו'. סביר להניח שהדבר נעשה רק במובן שהבית ישמש למגורים של הזוג דאז וילדיהם, ואולי גם בגלל המעורבות של

האיש בכל הנוגע לקבלת הלוואת המשכנתא, ובוודאי שלא נעשה בשום אופן לרמז על בעלות משותפת, כאשר כולם יודעים שהבית נרכש ונרשם בספרים ע"י האישה לבדה, באשר היא חברת הקיבוץ, ואילו האיש, שאינו חבר הקיבוץ, אינו נוטל חלק ברכישת הבית.

כרגיל, אכן דורשים שהסכם ממון יאושר ע"י ערכאה שיפוטית מוסמכת או ע"י נוטריון (ע"פ התיקון לחוק), וזאת כדי להבטיח שהדבר נעשה כדת וכדין, בדעה צלולה ובהבנה מלאה במהות ההחרגה מהשיתוף הכולל. ואולם פה, כאשר אנו רואים שלא זו בלבד שהצד המוותר מסכים לוותר בשמחה, אלא שהאיש עוד מגדיל לעשות, וכותב שהוא 'מתעקש' לערוך הסכם ממון כדי שהדירה תהיה של האישה לבדה, גם אם משום מה הדבר נזנח בסופו של דבר, הרי שלא נותר לנו כל ספק שאכן אלו פני הדברים.

וראו בשו"ע (חו"מ סימן ס"א סעיף ט"ז) שכל ז"ל: יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חברו, אין הולכים אחר הלשון הכתוב בו, אלא אחר הכוונה. ומקור הדברים נמצא ברבינו ירוחם. ועי' בסמ"ע (ס"ק כ"ו) ובהגהות הגר"א (ס"ק ל"ט) ובנתיבות המשפט חידושים (ס"ק כ"ה) שדימו את דיני השטרות לדיני הנדרים, ולדעת ביאור הגר"א - גם לדיני קידושין. והקשה המראות הצובאות בסוף הספר בליקוטים (ד"ה בח"מ סוף סימן ס"א) (במהדורה החדשה דף תס"ה) שיש סתירה בין דינים אלו לדיני נדרים. כי כל הרמ"א (יו"ד סימן ר"ח סעיף א') שבנדרים אין הולכים אחר הכוונה - אלא כשנודר בינו לבין עצמו, אבל כאשר אדם נודר לחברו, אם הלשון הוא לשון הכולל הולכים אחריו, ואין הולכים אחרי כוונת הנודר. ומקור הדברים משו"ת ריב"ש (סימן קצ"ה) והניח השאלה בצ"ע. ואולם בהוספה מכת"י המחבר (במהדורה החדשה) כל ז"ל: ועיין ש"ך חו"מ סימן ע"ג ס"ק כ"ז. עכ"ל ההוספה. (שם כל הש"ך שבמקום שיש רבותא, כותבים הפוסקים בלשון "יש אומרים" כדי להדגיש את הרבותא, אע"פ שהדבר מוסכם ללא מחלוקת).

והביא את הדברים בספר נחל יצחק (סימן ס"א סעיף ט"ז ד"ה יש מי שאומר). ואולם בהמשך, הנחל יצחק (סימן ס"א סעיף ט"ז ענף ה' ד"ה עכ"פ) תירץ את קושיית המראות הצובאות אודות הסתירה באופן אחר, וחילק - שאין כל האומדנות שוות, והכל תלוי באיכות האומדנות, כלומר האם מדובר באומדנא 'ברורה ומוכחת' או לא. וז"ל: אבל היכא דהוי אומדנא מעליא, אף שאינו מפורש בש"ס כדומה לזה, מכל מקום מהני. עכ"ל. ומסיים בסו"ד ז"ל: וכן מצאנו בתשובת הרא"ש, והובא בטור חו"מ סימן ס"ה סעיף כ"א, ובקצרה במחבר שם סעיף י"ז, דדיינין אומדנות המוכיחות לפי דעתנו. עכ"ל. כלומר שיש לשער תמיד ע"פ מה שנראה לעיני הדיינים כאומדנא מעולה, להניח שאכן כך הייתה הכוונה.

ולכן מסתבר לומר שגם בנידון דידן, כאשר האישה היא זו שהביאה את הכספים המיוחדים לצורך רכישת הדירה מאת קרובי משפחתה, והיא גם זו שפעלה רבות מול הקיבוץ לרכישת הדירה לבדה, הרי שאין ספק שהיה ברור לצדדים שהדירה נרכשת עבור האישה לבדה, ובמיוחד לאור הצהרתו של האיש, וכנ"ל.

ויש להוסיף, כי גם לו היה ספק בדבר, הרי שאין ספק האם הדבר בכלל המנהג, מוציא מידי הוודאי של הרישום ע"ש האישה.

וראו בשו"ע (חו"מ סימן ר"ם סעיף ה') ז"ל: וכל היכא דאיכא לאסתפוקי בלשון המתנה, אם נתכון למתנה גמורה, על המקבל להביא ראיה. עכ"ל. וכידוע כאשר מבקשים את הזכות שלא באה אלא מכח המנהג, צריך הדבר להיות פשוט וברור לכל, שהמנהג כולל גם זאת, כאשר בפירוש האיש מגלה דעתו קודם רכישת הבית שהוא אינו חפץ בזה, ודבר זה אינו מתקבל על הדעת, וכמו שהאריך בשו"ת ריב"ש (סימן תע"ה) שהמנהג צריך להיות ברור ומפורסם באופן חד משמעי. ולכן ככל שאין הדבר ברור באופן חד משמעי שהוא תחת המנהג, אין מקום להורות שהמנהג יחול עליו.

והדברים גם עולים יפה ע"פ נוסח חוק יחסי ממון (תשל"ג 1973) בסעיף 5, שם עולה כי הניתן במתנה או בירושה במהלך שנות הנישואין לאחד הצדדים, וכן כאשר הצדדים הסכימו בכתב כי נכס לא יאוזן בין הצדדים, הרי שנכס זה מוחרג מאיזון המשאבים. והאישה הצליחה להוכיח כי אכן כך היו פני הדברים, שהנכס הזה הוא לה לבדה, כך שהאיש הסכים גם הוא להחריג את הדירה מאיזון המשאבים.

ומסתבר לומר כי מנהג המדינה לנהוג ע"פ החוק של איזון המשאבים, כאשר אנו סבורים שכך הייתה כוונת הצדדים, הואיל ולא הסכימו לקבוע ביניהם הסכם ממון שישנה את ההסכמה של 'ברירת המחדל', הרי כאמור יש בה גם הגיון ברור בנסיבות החיים כיום של בני זוג הנוהגים כדרך המקובלת של 'חלק כחלק' יאכלו'. ואולם כאמור פה נראים הדברים שהצדדים פעלו בהבנה שהבית ירשם ויהיה רק לאישה.

ובנוסף לכך אי אפשר להתעלם מהעובדה שבעסקת המכר של הדירה יש פה גם מוכר, שהוא הקיבוץ, שמסיבותיו הוא אינו רוצה למכור את הנכס לכל אדם שאינו חבר הקיבוץ, אלא לאישה לבדה שהיא חברת הקיבוץ. ובפרט שאין המדובר במכירה רגילה בעיר או במקום פרטי, כאשר כל מוכר לקונה הולך לדרכו לחיים ולשלום, ומסתלק לחלוטין מכל זיקה לנכס. במכירה של נכס בקיבוץ לאדם פלוני, עדיין הקיבוץ והרוכש קשורים זה לזה בעבותות של ברזל ונחושת שאין ניתנות לניתוק, והקיבוץ, מסיבות ברורות ומובנות, אינו מוכן שאדם שאינו נראה בעיניו, יהיה עוד שותף שווה זכויות ושווה חובות בקיבוץ. ולכן אמנם יש פה גם מכירה של דירה לאדם פלוני, אבל יש גם באותה העת ממש כריתת שותפות חדשה בין הקיבוץ לבין הרוכש. ועל כן אפשר לומר שלא יהיה פה את מנהג המדינה הרגיל, המורה כי למרות הרישום ע"ש בן זוג אחד לבדו, כאשר בני הזוג נפרדים, הדבר נכלל באיזון המשאבים.

וראו השו"ע (חו"מ סימן קפ"ג סעיף ד') ראובן שאמר לשמעון וכו'. ועי' בהגהות הגר"א (ס"ק י"ד) שהביא הגמ' ב"ק (דף ק"ב ע"ב) ומי הודיעו לבעל המעות וכו'. ויעוין שם בתוס' (ד"ה מי הודיעו) בביאור הסוגיא האם קונה הלוקח השליח ולא המשלח, או שבכלל חוזר המקח לגמרי.

ומסתבר דכה"ג אכן אין מדובר במקח רגיל, שהמוכר מוכר לקונה ומסתלק עם המעות לדרכו, אלא כאילו נמכר או ניתן על מנת שאין לאחר חלק בו. ולכן מסתבר שהאיש עצמו בזמן אמת לא רצה להיות שותף כלשהו בנכס זה, בדיוק כמו שהקיבוץ והאישה לא רצו שיהיה שותף בנכס זה. ולכן מסתבר שההסכמה של הצדדים כבר בזמן הרכישה הייתה שהנכס יהיה רק לאישה ולא יוכלל באם תבוא העת לאיזון המשאבים, ולכן הדירה תישאר לאישה לבדה.

ובנידון טענת האיש שהוא היה שותף בנושא תשלומי המשכנתא, ולכן מגיע לו את החזר הכספים שהוא שילם בעבור המשכנתא - אין מקום לטענה זו, כי כידוע האיש במהלך הנישואין המשותפים חייב במזונות האישה ובמדורה, וכאשר יש לאיש נשוי גם ילדים הוא חייב במזונותיהם ובמדורם. ולכן גם אם אכן האיש היה שותף בתשלומי המשכנתא עבור הדירה של האישה, בה התגוררו הוא אשתו וילדיו, יש לראות זאת בראש ובראשונה כהשתתפותו שלו בתשלומי המדור של עצמו. ובנוסף לכך בהשתתפותו בתשלומי המדור של האישה והילדים, דבר שהוא חייב בו מן הדין, ולכן אין מקום לבקשתו להחזר הכספים.

עוד יש להוסיף כי לא הוכח שהאישה קיבלה הנחה כל שהיא בגין זכויות של שירות המילואים של האיש לבדו. וגם אם היה הדבר כן, אין הדבר מעלה או מוריד בנושא, וזאת הואיל והנחה זו ניתנה לאישה לבדה כאשר היא מיועדת ומוגבלת לצורך הרכישה בלבד, והרכישה עצמה לא נעשתה כ'מחטף' באישון לילה, אלא בעידוד ובהסכמה של האיש. כך שגם אם הייתה הנחה כל שהיא בגינו, הרי שהדבר נעשה בידיעתו וברצונו.

לאור כל האמור, קובע בית הדין כדלהלן:

א. הדירה בקיבוץ י' שייכת לאישה לבדה, ואינה נכללת באיזון המשאבים.

ב. האישה אינה חייבת לשלם לאיש כספים, בגין תשלומי המשכנתא.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ז בניסן התשפ"ד (05/05/2024).

